

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ВІДДІЛ ОСВІТИ ЛЮБОТИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Навчальна програма

ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

(10 років навчання)

Харків – 2021

УДК 374.3:785.1(073)

Ж-86

*Схвалено для використання у закладах освіти мистецького спрямування
комісією дисциплін художньо-естетичного циклу
Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України
(протокол № 5 від 12.11.2020 р.)*

Автори:

Жуков Василь Павлович – доктор філософії, доцент кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, виконавчий директор Асоціації оркестрів народних інструментів Харківського обласного відділення національної всеукраїнської музичної спілки.

Будьонний В'ячеслав Михайлович – керівник гуртка-методист Люботинської гімназії № 1 Харківської області.

Рецензенти:

Калабухін А. В. – народний артист України, професор, професор кафедри оперної підготовки ХДУМ імені І. П. Котляревського.

Беземчук Л. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Ж-86 Навчальна програма «Оркестр народних інструментів» (10 років навчання) / В. П. Жуков, В. М. Будьонний. Харків: ВОЛМР, 2021. 48 с.

Видання розраховано на педагогічних працівників навчальних закладів загальної середньої і позашкільної освіти, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, спеціалістів, які займаються питаннями мистецької освіти.

УДК 374.3:785.1(073)

©Жуков В. П., 2021

© Міністерство освіти і науки України, 2021

© ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2021

© Відділ освіти Люботинської міської ради, 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сьогодні до числа найбільш актуальних питань освіти належить виховання особистості школяра, важливим засобом якого завжди було колективне музикування. Втім, обсяг уроків музичного мистецтва у сучасній школі не дозволяє здійснювати оркестрове виховання підростаючого покоління повною мірою та на високому рівні. Це завдання має вирішувати робота оркестрових гуртків, що повинні активно діяти у системі позакласної виховної роботи для учнів 1-11 класів закладів загальної середньої освіти та в освітньому процесі закладів позашкільної освіти.

Навчальна програма реалізується у гуртку художньо-естетичного напрямку інструментального профілю та спрямована на вихованців віком від 6 до 17 років.

Мета навчальної програми – гармонійний розвиток творчої особистості учнів, формування ключових компетентностей здобувачів освіти, створення сприятливих умов для їхнього самовизначення, сприяння до самореалізації в суспільстві засобами колективного музикування в оркестрі народних інструментів.

Завдання навчальної програми:

- поглибити і систематизувати музично-інструментальні, оркестрові знання та вміння набуті у процесі вивчення предмета «Музичне мистецтво»;
- ознайомити з досягненнями музично-оркестрової культури;
- формувати творчу особистість учня, його емоційну культуру, риси характеру, морально-естетичні цінності;
- виховати дбайливе ставлення та пошану до українських народних інструментальних традицій;
- засвоїти кращі зразки українського музичного мистецтва та забезпечити духовну єдність та наступність поколінь;
- розвинути інтелектуально-пізнавальну сферу, музично-виконавські здібності та інтерес до оркестрової творчості;
- сприяти самореалізації дитини в соціумі засобами колективного мистецтва.

Навчальна програма передбачає три рівні протягом 10 років навчання:

початковий рівень (2 роки навчання) – 144 год. на рік та 4 год. на тиждень;

основний рівень (4 роки навчання): – 252 год. на рік та 7 год. на тиждень;

вищий рівень (4 роки навчання): – 252 год. на рік та 7 год. на тиждень.

Навчальна програма **початкового рівня** передбачає ознайомлення та відпрацювання зразків різноманітної техніки гри на оркестровому музичному інструменті, загальних правил музичної грамоти та сольфеджіо, розвиток у здобувачів освіти пізнавального інтересу до колективного музикування на народних інструментах та ансамблево-оркестрової творчості.

Навчальна програма **основного рівня** спрямовує діяльність учнів на вдосконалення та вивчення техніки гри на оркестровому музичному інструменті, основних правил музичної грамоти та сольфеджіо, відпрацювання навичок колективної гри, відчуття загального ансамблю, підготовки концертних номерів та програм.

Навчальна програма **вищого рівня** спрямовує на глибоке засвоєння навичок музично-виконавської техніки, самоконтроль та аналіз оркестрового виконання, вдосконалення сценічної естетики та артистизму, що в подальшому сприяє профорієнтації та вибору майбутньої професії.

Частини тематичних занять **основного та вищого рівнів** можуть повторюватися з поглибленням складності протягом відповідних років навчання, але головний акцент треба робити на технічне й художнє вивчення та засвоєння музичного репертуару, що повинен обов'язково складатися з різноманітних творів та відрізнятися ступенем складності, орієнтовно визначатися керівником оркестрового колективу.

Форма організації занять: індивідуальна та групова.

Групи формуються з урахуванням віку, року навчання та попередньої підготовки дітей. Кількісний склад груп може становити від 10 до 15 учнів/вихованців.

Навчальний матеріал програми адаптований до занять з учнями різного рівня підготовленості. У гурток приймаються діти, які виявляють інтерес до колективного музикування й оркестрової творчості, не мають медичних протипоказань.

Загальними **принципами** організації освітнього процесу є:

- науковість, синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладення матеріалу.

Методами опрацювання навчального матеріалу є:

- словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, дискусія);
- наочні (ілюстрація, демонстрація, показ);

- практичні (пробні та тренувальні вправи, індивідуальні й творчі завдання);
- репродуктивні (відтворювальні вправи);
- частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога);
- пошукові (вибір власного варіанту виконання роботи);
- дослідницькі (інформації для повідомлення, власні спостереження);
- пояснювально-ілюстративні (демонстрація наочного навчання, організація сприймання, спостереження);
- самостійної роботи;
- стимулювання навчальної діяльності;
- формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, навчальні диспути, створення ситуації успіху);
- контролю і самоконтролю;
- інноваційні (порівняльний аналіз, моделювання кінцевого очікуваного результату, проблемні та експериментальні ситуації);
- педагогічні технології (співробітництво, колективна творча діяльність).

Формами освітньої діяльності є:

- індивідуальні, групові та колективні заняття (репетиції, концерти, фестивалі, конкурси, творчі змагання, музичні олімпіади, перегляд концертних програм та виступів).

Залежно від рівня навчання програма передбачає варіативність принципів, методів та форм навчання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення концертних виступів, відкритих та підсумкових занять. У кінці кожного навчального семестру проводяться відкриті підсумкові заняття, а в кінці кожного навчального року – звітний концерт.

Систематична практика концертних виступів має велике навчально-виховне значення, стимулюючи творчу увагу та зацікавленість, а також почуття відповідальності перед колективом оркестру та слухацькою аудиторією за якість виконавства.

Навчальна програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми та розподіл годин за темами урахуовуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (з педагогом)	6	48	54
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	34	110	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Знайомство з дітьми. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Вибір та знайомство з інструментом. Стрій музичного інструмента. Вимоги до правильного сидіння з інструментом, правильної постановки виконавського апарату (дихання) та догляду за ним, правил звуковидобування. Поняття про аплікатуру (позиції). <i>Практична частина.</i> Фізичні вправи для підготовки до гри на</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p><i>1. Знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - початкові навички гри на інструменті; - відомості про увагу до стану та догляду за виконавським апаратом; - початкові правила музичної грамоти та сольфеджіо; - правила гри в ансамблі. <p><i>2. Вміє й застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розбиратися в інструментально-виконавській постановці; - виконувати основні прийоми звуковидобування та звукоутворення; - надавати визначення основним ансамблевим

оркестровому інструменті: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на формування правильної постановки в положенні сидячі (стоячи); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення основної аплікатури, штрихів *detashe* та *non legato*, мажорних гам до двох ключових знаків на 1 октаву, тризвуків, нескладних музичних творів малої форми.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Поняття про музичний звук. Назви октав. Назви музичних звуків, їх написання. Тривалість звуків та пауз. Музичні ключі. Музичні розміри 2/4, 3/4; поняття про такт та ритм. Тон та півтон. Знаки альтерації. Динамічні знаки. Тоніка, стійкі та нестійкі звуки. Мажорні гами до двох знаків, тризвук.

Практична частина. Написання нот, пауз, ключів. Вправи на розвиток мелодико-гармонійного слуху (напрямок руху мелодії, визначення стійких та нестійких звуків), на розвиток відчуття ритму (відбиття ритму мелодії оплесками та спів); розвиток музичної пам'яті (повторення почутого мотиву та мелодії, вивчення вправ напам'ять). Спів мажорних гам до двох знаків, тризвуків,

термінам і поняттям;

- виконувати на достатньому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар.

3. Набуває досвід:

- виконання фізичних вправ для підготовки до гри на оркестровому інструменті, формування правильної постановки;
- написання нот, пауз, ключів;
- гри у складі ансамблю;
- концертного виконання творів.

<p>стійких та нестійких звуків.</p> <p>4. Ансамблева гра (з педагогом) (54 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Поняття про ансамбль. Правила ансамблевого виконання.</p> <p><i>Практична частина.</i> Виконання музичних творів малих форм за участі педагога у складі ансамблю.</p> <p>5. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Вимоги до учасника концертного складу колективу.</p> <p><i>Практична частина.</i> Концертне виконання творів із репертуару ансамблю.</p> <p>6. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
---	--

Початковий рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (з педагогом)	6	48	54
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	34	110	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Знайомство з новими дітьми. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Будова інструмента. Класифікація інструментів. Вимоги до правильного сидіння з інструментом, правильної постановки виконавського апарату (дихання), правил звуковидобування, звуковедення. Поняття про аплікатуру (позиції). <i>Практична частина.</i> Фізичні вправи для підготовки до гри на оркестровому інструменті: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на формування правильної постановки в положенні сидячі (стоячи); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення основної аплікатури, штрихів <i>detashe</i>, <i>non legato</i> та <i>legato</i> (2-4 звуки), мажорних та мінорних гам до двох ключових знаків на 1 октаву, тризвуків, арпеджіо, нескладних музичних творів малої форми.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>1. Знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навички гри на інструменті; - елементарні правила музичної грамоти та сольфеджіо; - прийоми гри в ансамблі; - значення колективного музичення як провідного виду музичної виконавської творчості. <p>2. Вміє й застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - координувати рухи під час гри; - надавати визначення основним оркестровим термінам і поняттям; - розрізняти поняття про мелодію, мотив, фразу; - виконувати на високому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар. <p>3. Набуває досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання вправ на оволодіння основними прийомами звуковидобування та звукоутворювання; - вивчення нескладних музичних творів малої форми; - виконання вправ на розвиток мелодико-гармонійного слуху,

<p>3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Поняття про музичний звук. Назви октав. Назви музичних звуків, їх написання. Тривалість звуків та пауз. Музичні ключі. Музичні розміри 2/4, 3/4; поняття про такт та ритм. Тон та півтон. Знаки альтерації. Динамічні знаки. Фермата. Тоніка, стійкі та нестійкі звуки. Мажорні гами до двох знаків, тризвук. Поняття про мелодію, мотив, фразу.</p> <p><i>Практична частина.</i> Написання нот, пауз, ключів. Вправи на розвиток мелодико-гармонійного слуху (напрямок руху мелодії, її завершеність, визначення стійких та нестійких звуків, кількості звуків тощо), на розвиток відчуття ритму (ритмічне варіювання мотивів, відбиття ритму мелодії оплесками та спів); розвиток музичної пам'яті (повторення почутого мотиву та мелодії, вивчення вправ напам'ять, усні музичні диктанти). Спів мажорних гам до двох знаків, тризвуків, стійких та нестійких звуків.</p> <p>4. Ансамблева гра (з педагогом) (54 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Поняття про ансамбль. Прийоми ансамблевого виконання.</p> <p><i>Практична частина.</i> Виконання музичних творів малих форм за участі педагога у складі</p>	<p>відчуття ритму, музичної пам'яті;</p> <ul style="list-style-type: none"> - концертної гри у складі ансамблю.
---	--

ансамблю. 5. Концертна діяльність (14 год.) <i>Теоретична частина.</i> Вимоги до учасника концертного складу колективу. <i>Практична частина.</i> Концертне виконання творів із репертуару ансамблю. 6. Підсумок (2 год.) <i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.	
---	--

Основний рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групово)	6	48	54
5.	Зведена репетиція оркестру	12	96	108
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	46	206	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні	Учень (учениця): <i>1. Знає і розуміє:</i> - правила користування оркестровими інструментами та

питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Правила користування оркестровими інструментами та обладнанням. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання).

Практична частина. Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detache*, *non legato*, *legato*, *staccato*; мажорних та мінорних гам до двох ключових знаків на 2 октави, тризвуків, арпеджіо різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів (вибірково).

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Складний музичний розмір (4/4, 6/8, 9/8). Темп. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору. Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук,

обладнанням;

- знаки скорочення та спрощення нотного письма;
- вимоги до учасника оркестру;
- правила поведінки на сцені.

2. Вміє й застосовує:

- виконувати вправи на різні типи виконавських рухів (дихання);
- будувати мажорні та мінорні гамми, види мінору, музичні інтервали (до октави).
- виконувати вправи на формування відчуття ансамблю;
- виконувати на достатньому рівні на заняттях-концертах вивчений оркестровий репертуар.

3. Набуває досвід:

- настроювання музичного інструмента;
- написання нот на нотному стані у всіх октавах;
- відпрацювання навички колективної гри;
- участі у концертних виступах оркестру.

секстакорд, квартсекстакорд. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих творів із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування на 2/4, 3/4, 4/4). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча. Основні напрями і

<p>стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру.</p> <p>Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів.</p> <p>6. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).</p> <p>7. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
---	--

Основний рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
5.	Зведена репетиція оркестру	12	96	108
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	46	206	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Правила користування оркестровими інструментами та обладнанням. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання). <i>Практична частина.</i> Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів <i>detache</i>, <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, <i>markato</i>; мажорних та мінорних гам до трьох ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге) різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів (вибірково).</p> <p>3. Музична грамота та</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>1. Знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні прийоми звуковидобування та звукоутворювання на інструменті; - поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд; - основні жести диригента; - поняття сценічної культури. <p>2. Вміє й застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наструювати музичний інструмент; - визначати поняття: простий та складний музичний розмір; - виконувати вправи на синхронність звучання; - аналізувати музичні форми оркестрових творів (період, прості 2-3 часні). <p>3. Набуває досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання особливих видів ритмічного поділу тривалостей; - відчуття загального ансамблю; - усвідомлення основних напрямів і стилів музики; - використання концертного костюму.

сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичний розмір (3/8, 12/8, 5/4 тощо). Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору. Головні ступені ладу (Т, S, D). Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих творів із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів,

темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування на 2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 9/8, 12/8). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 частні форми. Основні напрями і стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру.

Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.

Практична частина. Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

**Основний рівень, третій рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
5.	Зведена репетиція оркестру	12	96	108
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	46	206	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Правила зберігання оркестрових інструментів та обладнання. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання). <i>Практична частина.</i> Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або</p>	<p>Учень (учениця): 1. Знає і розуміє: <ul style="list-style-type: none"> - правила зберігання оркестрових інструментів; - поняття транспозиції; - види музичних ансамблів; - правила гри в оркестрі. 2. Вміє й застосовує: <ul style="list-style-type: none"> - виконувати мажорні, мінорні гами та арпеджіо різними тривалостями та динамікою; - визначати сольну партію; - виділяти прийоми оркестрового виконання; - виконувати на високому рівні на заняттях-концертах вивчений оркестровий репертуар. </p>

обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detache*, *non legato*, *legato*, *staccato*, *portamento*, *markato*; мажорних та мінорних гам до чотирьох ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге) тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичні розміри, змінний розмір. Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору та мажору. Головні ступені ладу (Т, S, D). Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук, сектакорд, квартсектакорд, септакорд, домінантсептакорд. Хроматизм. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору

3. Набуває досвід:

- виконання етюдів на різні види техніки;
- вивчення оркестрових партій за групами оркестру із відпрацюванням виразності виконання;
- прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів та оркестрів;
- гри у зведеному оркестрі.

та мажору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів.

Інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів.

Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії.

Вивчення ансамблевих творів, оркестрових партій за групами оркестру із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, оркестрові групи, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 часті форми; взаємодія мелодії, гармонії, ритму, динаміки. Основні напрями і стилі музики.

Прослуховування виступів

<p>кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру.</p> <p>Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.</p> <p>6. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).</p> <p>7. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
--	--

Основний рівень, четвертий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групово)	6	48	54
5.	Зведена репетиція оркестру	12	96	108
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	46	206	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Правила зберігання оркестрових інструментів та обладнання. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання). <i>Практична частина.</i> Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів <i>detashe</i>, <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, <i>portamento</i>, <i>markato</i>; мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гама різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>1. Знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правила виконання штрихів <i>detashe</i>, <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, <i>portamento</i>, <i>markato</i>; - основні правила музичної грамоти та сольфеджіо; - інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів; - колективні вправи для оркестру. <p>2. Вміє й застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати сольні фрагменти оркестрових творів; - визначати поняття септакорд, домінантсептакорд; - відрізняти схеми тактування; - працювати над виразністю виконання та створення образу. <p>3. Набуває досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відпрацювання виразності виконання динаміки, штрихів, темпу; - гри у простих, складний та змінних музичних розмірах; - усвідомлення взаємодії мелодії, гармонії, ритму, динаміки; - концертних виступів у

<p>3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичні розміри, змінний розмір. Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору та мажору. Головні ступені ладу (Т, S, D). Музичні інтервали. Поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд, септакорд, домінантсептакорд. Хроматизм. Мелізми. Модуляція. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору та мажору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.</p> <p>4. Ансамблева гра (групово) (54 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Види музичних ансамблів. Інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на формування відчуття ансамблю,</p>	<p>складі оркестрового колективу.</p>
---	---------------------------------------

синхронності звучання,
визначення сольної партії.
Вивчення ансамблевих творів,
оркестрових партій за групами
оркестру із відпрацюванням
виразності виконання динаміки,
штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, оркестрові групи, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 часті форми; взаємодія мелодії, гармонії, ритму, динаміки; цезура, її ознаки; кульмінація. Основні напрями і стилі музики.

Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру.

Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний

костюм та його використання. <i>Практична частина.</i> Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю). 7. Підсумок (2 год.) <i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.	
---	--

Вищий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
4.	Зведена репетиція оркестру	12	132	144
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	28	224	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі. 2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Самостійне настроювання	Учень (учениця): 1. Знає і розуміє: <ul style="list-style-type: none"> - правила аналізу виконання творів; - специфіку інструментальних ансамблів у різних регіонах України; - тип та склад оркестру; - елементи артистизму. 2. Вміє й застосовує: <ul style="list-style-type: none"> - самостійно настроювати

<p>інструмента. Аналіз виконання, визначення труднощів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.</p> <p>3. Ансамблева гра (групова) (54 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів.</p> <p>4. Зведена репетиція оркестру (144 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру: на чистоту</p>	<p>інструмент;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати вправи на удосконалення техніки гри на інструменті; - виконувати вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри; - розрізняти особливості оркестрового виконання. <p>3. Набуває досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення допоміжної аплікатури; - вивчення ансамблевих творів; - вивчення колективних вправ для оркестру; - участі у концертних виступах колективу.
---	---

<p>унісону, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.</p> <p>5. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Елементи артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).</p> <p>6. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
---	--

**Вищий рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	сього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
4.	Зведена репетиція оркестру	12	132	144
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	28	224	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Аналіз виконання, визначення труднощів. <i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.</p> <p>3. Ансамблева гра (групово) (54 год.) <i>Теоретична частина.</i> Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України. Прослуховування</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p><i>1. Знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - віртуозні прийоми гри; - правила інструментального ансамблю; - колективні вправи для оркестру; - правила догляду за оркестровим інструментом та обладнанням. <p><i>2. Вміє й застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати етюди на різні види техніки; - розрізняти основні недоліки в оркестровому звучанні стосовно звуковидобування, інтонації, артикуляції, фразування, загального ансамблютощо; - володіти аналізом музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо; - відпрацьовувати навички колективної гри. <p><i>3. Набуває досвід:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійного настроювання інструмента; - гри складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру; - роботи над виразністю

<p>музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру.</p> <p>4. Зведена репетиція оркестру (144 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.</p> <p>5. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Елементи артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу</p>	<p>виконання та створення образу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - активної участі у концертних виступах оркестру.
---	---

(у складі оркестру, ансамблю). 6. Підсумок (2 год.) <i>Практична частина. Підведення підсумків роботи.</i>	
---	--

Вищий рівень, третій рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
4.	Зведена репетиція оркестру	12	132	144
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	28	224	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі. 2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Аналіз виконання, визначення труднощів та шляхів їх подолання. <i>Практична частина.</i> Вправи на	Учень (учениця): 1. Знає і розуміє: <ul style="list-style-type: none"> - допоміжну аплікатуру; - специфіку інструментальних ансамблів у різних регіонах світу; - поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру; - елементи сценічної майстерності. 2. Вміє й застосовує: <ul style="list-style-type: none"> - виконувати віртуозні прийоми гри; - володіти правилами інструментального

вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до шісти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина.

Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України та світу.

Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру.

4. Зведена репетиція оркестру (144 год.)

Теоретична частина. Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання.

Поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія,

ансамблю;

- здійснювати аналіз оркестрових творів, виділяти провідні ознаки відповідно їхнього жанру та стилю;
- володіти елементами артистизму.

3. Набуває досвід:

- вдосконалення техніки гри на інструменті;
- відчуття загального ансамблю;
- визначення труднощів оркестрового виконання та шляхів їх подолання;
- догляду за оркестровим інструментом та обладнанням.

<p>варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, міксти, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.</p> <p>5. Концертна діяльність (14 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Елементи сценічної майстерності та артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).</p> <p>6. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
--	--

Вищий рівень, четвертий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	6	48	54
4.	Зведена репетиція оркестру	12	132	144
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	28	224	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
<p>1. Вступ (2 год.) <i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.</p> <p>2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.) <i>Теоретична частина.</i> Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Самоконтроль та аналіз виконання, визначення труднощів та шляхів їх подолання.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до семи ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.</p> <p>3. Ансамблева гра (групово) (54 год.) <i>Теоретична частина.</i> Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>1. Знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правила самоконтролю; - роботу з підготовки концертних номерів та програм; - популярні жанри та форми академічних оркестрових творів; - елементи загальної сценічної культури. <p>2. Вміє й застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіти оркестрово-слуховими навичками (аналізувати та коригувати процес звукоутворення, контролювати роботу виконавського апарату); - розбиратися у типі та складі оркестру; - вільно володіти основним оркестровим термінами і поняттями; - проводити концертно-просвітницьку роботу серед школярів та батьків стосовно доцільності оркестрового виховання. <p>3. Набуває досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення віртуозних прийомів гри; - вдосконалення майстерності ансамблевої гри; - усвідомлення основних

<p>ансамблів у різних регіонах України та світу. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру. Підготовка концертних ансамблевих номерів.</p> <p>4. Зведена репетиція оркестру (144 год.)</p> <p><i>Теоретична частина.</i> Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, міксти, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.</p> <p>5. Концертна діяльність (14 год.)</p>	<p>закономірностей оркестрового виконання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - самоаналізу концертних виступів.
--	---

<p><i>Теоретична частина.</i> Елементи сценічної майстерності та артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням. Самоаналіз концертних виступів.</p> <p><i>Практична частина.</i> Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).</p> <p>6. Підсумок (2 год.)</p> <p><i>Практична частина.</i> Підведення підсумків роботи.</p>	
--	--

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Інструментарій кожного народного оркестру в залежності від етнографічних особливостей, де знаходиться місце його базування, може бути різноманітним за складом. Відомо, що в східних та південних регіонах України більш поширені оркестри з домрами, балалайками, гусями. У центральних та західних регіонах з кобзами, скрипками, бандурами, цимбалами, сопілками тощо. Відзначаючи в останній час великий потяг українського народу до відродження національної самобутності, керівникам оркестрів слід більше уваги приділяти сполученню інструментів в оркестрі відповідно до українських фольклорних традицій. Зрозуміло, що в цих умовах велику роль відіграє вміння диригента підібрати відповідний репертуар, кваліфікована інструментовка останнього.

Навчальний та концертний репертуар оркестру закладів позашкільної та загальної середньої освіти повинен відповідати завданням та меті навчального предмету, відображати основні тенденції сучасного репертуару оркестрів народних інструментів. У репертуар оркестру повинні входити: твори на основі фольклорного матеріалу (народні пісні та танці, різні обробки, перекладання, фантазії на теми народних мелодій); спеціальні твори для існуючого складу оркестра народних інструментів (великі форми, різні мініатюри); найкращі зразки класичної та сучасної музичної літератури в жанрі інструментальної музики, в перекладенні та інструментовці для оркестру народних інструментів.

Початковий рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

«Веселі гуси».
 «Вийди, вийди сонечко».
 «Гарний танець гопачок».
 «Грицю, Грицю до роботи».
 «Два півники».
 «Метелиця».
 «Ой є в лісі калина».
 «Ой за гаєм, гаєм».
 «Ой лопнув обруч».
 Олійникова А. «Святий Миколай».
 «Подояночка».
 «Прилетів комарик».
 Рубальська Н. «Пісня сніговиків».
 «Урожайна».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Ведмедеря М. «Зима».
 Ведмедеря М. «Козачата».
 Верменич В. «Вишиванка».
 Верховинець В. «Гей, військо йде».
 Качурбіна М. Полька.
 Лисенко М. Пісня Лисички з опери «Коза-Дерева».
 Май Н. «Кап-кап-кап».
 Моцарт В.А. «Абетка».
 Філіпенко А. «Ой заграйте дударики».
 Фільц Б. «Морозець».

Початковий рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

«Вийди, вийди, Іванку».
 «Вийшли в поле косарі».
 Гребенюк В. «Левеня».
 «Женчичок-бренчичок».
 «І шумить, і гуде».
 «Козачок».
 «Метелиця».

«Од Києва до Лубен».
 «Ой хто Миколая любить».
 «Пішли діти в поле».
 «Понад ставом стежечка».
 Янушкевич О. «Весняні котики».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бах Й.С. «Волинка».
 Ведмедеря М. «Віночок».
 Гершвін Дж. Колискова з опери «Поргі і Бесс».
 Глінка М. «Не щебечи соловейку».
 Косенко В. «Дощик».
 Леонтович М. «Щедрик».
 Май Н. «Веселка».
 Сопільняк М. «Зимонька-зима».
 Сорока В. «Спортивна зима».
 Філіпенко А. «Веселий музикант».
 Філіпенко А. «Ой заграйте дударики».
 Шуман Р. «Веселий селянин».

Основний рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

«Їхав козак за Дунай».
 «Зацвіла в долині».
 «Зозуля».
 Май Н. «Червона калина».
 «Місяць на небі».
 «Ой на горі та й жінці жнуть».
 «Ой у лузі та ще й при березі».
 «Ой ходила дівчина бережком».
 «Ой, чий то кінь стоїть».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бах Й.С. Менует.
 Бетховен Л. Екосез.
 Глінка М. «Гуде вітер вельми в полі».
 Котельников В. Жарт.
 Лапченко В. Танцювальна.
 Леонтович М. «Щедрик».

Лехтінен Р. «Летка-єнька».
 Філіпенко А. «Скачалочка».

Основний рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій
 «Бандура».
 «Думи мої».
 «Засвіт встали козаченьки».
 «Заспіваймо браття».
 «Лугом іду коня веду».
 «Ой у лузі червона калина».
 «Стоїть гора високая».
 «Увиванець».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків
 Гладков Г. Пісня друзів.
 Мясков К. Гуцульський танець.
 Попадюк В. Полька.
 Назарець М. «Ми – козаки».
 Нищинський П. «Закувала та сива зозуля».
 Скорик М. Народний танець.
 Філіпенко А. «Веселі черевики».
 Шуберт Ф. Екосез.
 Шумейко В. Коломийка.

Основний рівень, третій рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій
 Агафонов О. «Ніч яка місячна, зоряна, ясная».
 Алексєєв Б. «Летіла зозуля».
 Гладков Г. Пісня про чарівників.
 «Дивлюсь я на небо».
 Лапченко В. Віночок на теми українських народних пісень.
 Май Н. «Я бажаю вам добра».
 «Ой ти дівчино з горіха зерня».
 Шишков Ю. «Як кум до куми».
 Янушкевич О. «Веселкова пісня».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бажилін Р. «Уперта овечка».
 Бубенцова С. «Циганська пляска».
 Гуревич А. – Гарєєв Р. «Старе банджо».
 Дога Є. Вальс з к/ф «Мій лагідний і ніжний звір».
 Зубков В. «Зустріч» музика з к/ф «Циган».
 Штраус Й. Полька.

Основний рівень, четвертий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

Лапченко В. «Ой джигуне, джигуне».
 Ленець А. «Реве та стогне Дніпр широкий».
 Онуфрієнко О. Українська концертна полька.
 Творун С. «Дівчино моя, Переяславко».
 Широков О. «Ой при лужку, при лужку».
 Шишков Ю. «Качки пливуть».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Адамцевич Є. Запорізький марш.
 Гуцал В. Гагілка.
 Ласт Дж. «Одинокий пастух».
 Матвійчук В. «Ватра».
 Ревуцький Л. Прелюдія.
 Скорик М. Мелодія з к/ф «Високий перевал»
 Штраус Й. «Швидка полька».
 Яценко Л. «Глибока кирниця».

Вищий рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

Алексєєв Б. Жартівлива.
 Дербенко Є. Блюз.
 Злотник О. «Музика рідного дому».
 Літвінов О. «Плескач».
 Онуфрієнко А. «На полонині».
 Тамарін Й. «Музичне привітання».
 Шахматов М. «Вийшли в поле косарі».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бернштейн Л. «Давайте радіти разом».

Даргомижський О. Козачок.

Май Н. «Рок-н-рол».

Мясков К. Танець пташенят з «Дитячої сюїти».

Скорик М. «Листок до альбому».

Стеценко К. Вечірня пісня.

Ютіла У. Самба.

Вищий рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

Верьовка Г. «Плескач».

Вимер І. Ноктюрн.

Катричко М. «Хуртовина».

Квінта Р. «Одна калина».

Попадюк В. «Гопак».

Стецюн М. Болеро.

Шахматов М. «Котилась зірка».

Широков О. Маленька урочиста увертюра.

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Аренський О. «Журавель».

Калачевський М. Романс.

Клебанов Д. Два уривки з балету «Лелеченя».

Козлов В. «Маленький детектив».

Лисенко М. Пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка».

Ревуцький Л. Козачок.

Вищий рівень, третій рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

Баньковський А. Гуцульська фантазія.

Грубер Ф. «Тиха ніч, свята ніч».

Гуцал В. Гопак.

Дербенко Є. «Пограємо джаз».

Лукін О. Українська фантазія.

Михайличенко Г. «Вийду ль я на реченьку».

Стецюн М. Елегія пам'яті Г. Хоткевича.

Тамарін Й. Кубинський танець.

Якушенко І. «Коли Бах посміхається».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Боккеріні Л. Менует.

Людкевич С. Гагілка.

Лисенко М. Гавот.

Майборода П. Елегія.

Мусоргський М. Гопак з опери «Сорочинський ярмарок».

Мясков К. Козачок.

Шамо І. Веснянка.

Штогаренко. А. Український танець.

Вищий рівень, четвертий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних мелодій

Гайденко А. «На святі Вербунк».

Куликов П. Сказ про Україну.

Мозговий М. «Край, мій рідний край».

Попадюк В. Гуцульська рапсодія.

Скорик М. Варіації на російські народні теми.

Стеблянко О. Скерцо.

Стецюн М. Фантазія на тему пісні П. Гайдамаки «Калинонька».

Тамарин Й. Попурі «Мультлото».

Холмінов О. Українська фантазія.

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Андерсен Л. «Дрібничка».

Больцоні Дж. Менует.

Гомоляка В. Гагілка.

Данькевич К. Гопак з опери «Богдан Хмельницький».

Карамишев Б. Гуцульська рапсодія.

Лисенко М. Елегія.

Лятошинський Б. Вальс із к/ф «Тарас Шевченко».

Мясков К. Молодіжна увертюра.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Найменування	Кількість
1.	Дидактичний матеріал: <ul style="list-style-type: none"> - плакати і рисунки інструментів, ансамблів, оркестрів; - таблиці та фотографії; - набір листівок портретів вітчизняних і зарубіжних композиторів. 	1 комплект 1 комплект 1 комплект
2.	Методичний матеріал: <ul style="list-style-type: none"> - освітні програми; - методична література; - розробки позакласних заходів (бесіди про музику, музикантів-виконавців, творчість композиторів); - аудіо та відеозаписи; - програми конкурсів. 	1 комплект
3.	Обладнання класу: <ul style="list-style-type: none"> - музичні інструменти оркестру; - фортепіано або клавішний синтезатор; - різнорівневі стільці; - пульти для нот; - підставка під ноги; - електронний або акустичний камертон; - шкільна дошка з нанесеними на ній нотоносцями; - супутні витратні матеріали (тростини, медіатори, струни, нотний папір); - методичний фонд (партитури та їх оркестрові партії). - шафи для зберігання музичних інструментів оркестру; - шафа для зберігання бібліотеки і фонотеки; 	Повний комплект 1 шт. 30-40 шт. 25 шт. 10 шт. 1 шт. 1 шт. 1 комплект 1 комплект 3 шт. 1 шт.
4.	Технічні засоби навчання: <ul style="list-style-type: none"> - музичний аудіо-відео центр; - навушники; - розмножувально-копіювальна техніка. 	1 шт. 5 шт. 1 шт.
5.	Концертні костюми.	30-40 шт.

6.	Приміщення для зберігання музичних інструментів оркестру, концертних костюмів та методичного фонду.	1 шт.
7.	Інструменти та матеріали для своєчасного обслуговування і ремонту музичних інструментів оркестру: <ul style="list-style-type: none"> - захисні окуляри; - лінійка; - точило; - ніж; - цикля; - плоскогубці; - викрутка; - стамеска; - лещата; - клей по дереву; - пензлик; - мастило. 	1 комплект

ЛІТЕРАТУРА

1. Большаков О. Організація та керування оркестром народних інструментів. К., 1991.
2. Бублей С. Детский оркестр. Л., 1989.
3. Буданков О., Вахутинский М., Петров В. Практический курс игры на народных духовых и ударных инструментах. М., 1991.
4. Ветлугина Н. Детский оркестр. М., 1983.
5. Вовк М. Розвиток самостійної музичної діяльності молодших школярів у процесі гри на музичних інструментах. *Музика в школі: збірка статей*. Вип. 8. К.: Муз.Україна, 1982. С. 11-16.
6. Выготский Л. Педагогическая психология; под ред. В. Давыдова. М.: Педагогика, 1991.
7. Глейхман В. Организация работы школьного оркестра. М., 2007.
8. Гордійчук М., Якименко Н. Народні інструменти. *Історія української музики*. Т. 1. К.: Наук. думка, 1989. С. 99-110.
9. Городовенко В. Організація навчально-виховної роботи в дитячому оркестрі народних інструментів: методичні рекомендації. Харків: ОНМЦ., 2001.

10. Гуральник М. Організація та керівництво народно-інструментальними колективами: навч.-метод. посібник. Ч. 1. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000.
11. Гуцал В. Украинские народные наигрыши. М., 1986.
12. Жуков В. О.О. Мартинсен і його роль у становленні та пропаганді народно-інструментального мистецтва в Україні. *Традиційна культура в умовах глобалізації: збереження автентичності та розвиток креативних індустрій*. Харків: Друкарня Мадрид, 2018. С. 123-127
13. Жуков В. Методи роботи з шкільним оркестром народних інструментів. *Традиційна культура в умовах глобалізації: платформа для міжкультурного та міжрегіонального суспільного діалогу*. Харків, 2015. С. 61-63
14. Жуков В. Оркестр народних інструментів, як зразок ціннісної спадкоємності, відтворення й розвитку традиційної музичної культури. *Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь*. Харків : «Точка», 2016. С. 83-87
15. Жуков В. Принципи роботи з шкільним оркестром народних інструментів. *Традиційна культура в умовах глобалізації: народна музика та декоративне мистецтво в світовому цивілізаційному просторі*. Харків, 2014. С. 101-102
16. Жуков В. Українська мозаїка: навчальний посібник. Харків: ОНМЦПК, 2008.
17. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К.: Муз.Україна, 1981.
18. Іванова В. Дифирамб оркестру. *Оркестр*. М.: МГУКИ., 2008. № 4.
19. Каргин А. Формирование детского музыкального коллектива. *Оркестр*. М.: МГУКИ., 2007. № 4.
20. Климова Л. Играем в оркестре. СПб.: Композитор, 2002.
21. Князьков Ю. Работа с родителями в детском творческом коллективе. *Оркестр*. М.: МГУКИ., 2008. № 4.
22. Кондратова Л. Музичне мистецтво: підручник для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 176 с.
23. Кондратова Л. Музичне мистецтво: підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 216 с.

24. Кондратова Л. Музичне мистецтво: підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 208 с.
25. Крюкова В. Работа с детскими коллективами – важнейшее направление в системе музыкального воспитания. *Музыкальная педагогика*. Ростов Н/Д., 2005.
26. Кузнецова О., Ніколаєв В., Жуков В. Збірка партитур для навчального оркестру народних інструментів: навчальний посібник. Харків: «НТМТ», 2010.
27. Лаптев И. Детский оркестр в начальной школе: кн. для учителя. М., 2001.
28. Лаптев И. Оркестр в классе. М., 1980.
29. Лаптев И. Оркестр в классе. Выпуск 2. М., 1991.
30. Лапченко В. Методика початкового навчання гри в оркестрі народних інструментів. К.: Муз. Україна, 1985.
31. Лебедев В. Використання народних музичних інструментів у загальноосвітній школі: навч. метод. посіб. Вінниця: Нова книга, 2004.
32. Леонтьев П. Буквар сопілкаря. Хмельницький: Поділля, 2004.
33. Лозова В., Троцько Г. Теоретичні основи виховання і навчання. Харків: ОВС, 2002.
34. Масол Л., Гайдамака О., Очеретяна Н. Мистецтво: підруч. для 1-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2012. 144 с.
35. Масол Л., Гайдамака О., Очеретяна Н., Колотило О. Мистецтво: підруч. для 2-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2012. 144 с.
36. Масол Л., Гайдамака О., Очеретяна Н. Мистецтво: підруч. для 3-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2014. 144 с.
37. Масол Л., Гайдамака О., Очеретяна Н., Колотило О. Мистецтво: підруч. для 4-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 144 с.
38. Методика работы с оркестром / сост. Ю. Голоднюк. Волгоград, 2003.
39. Методические указания по организации учебных занятий оркестра народных инструментов в ДМШ. / сост. Є. Полихрониди К.: УМКУЗ., 1987.
40. Прокопенко Н. Устройство, хранение и ремонт народных музыкальных инструментов. М., 1977.
41. Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів. К., 1985.

42. Розанов В. Инструментоведение: пособие для руководителей оркестров. М., 1981.
43. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. К.: ІЗМН., 1997.
44. Сборник статей об оркестре / сост. В. Цытович. Л., 1987.
45. Фільц Б. Музична культура східних слов'ян. *Історія української музики*. Т. 1. К., 1989. С. 138-148.
46. Хащеватська С. Інструментознавство. Вінниця: Нова книга, 2008.
47. Хорнбостель Э., Закс К. Систематика музыкальных инструментов. *Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка*. Ч. 1. М., 1987.
48. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків: Фонд національно-культурних ініціатив, 2002.
49. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. К.: Техніка, 2003.
50. Эксанишвили Э. Воспитание и обучение детей на основе народной музыки. *Вопросы методики начального музыкального образования*. М., 1981.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Навчальна програма
«ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ»
(10 років навчання)

Автори:

Жуков В. П., Будьонний В. М.

Відповідальний за випуск В. В. Стрілець

Комп'ютерна верстка В. П. Жуков

План 2021

Підписано до друку 22.12.2020 р. Формат 60х90/16.

Гарнітура «Times». Папір офсетний. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 2,76. Обл.-вид. арк. 1,45.

Наклад 300 прим.